

RESPUBLİKA ELMİ TƏDQİQATLARIN ƏLAQƏLƏNDİRİLMƏSİ ŞURASI

<i>Təşkilatın adı</i>	Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi Azərbaycan Tibb Universiteti
<i>Sənədin növü</i>	Tibb üzrə Fəlsəfə Doktoru dissertasiyasının annotasiyası
<i>Tədqiqat işinin adı</i>	Ortotopik qaraciyər transplantasiyası zamanı yaranan biliar fəsadların bəzi risk faktorlarının müəyyənəşdirilməsi və anastomoz texnikasının optimallaşdırılması.
<i>Tədqiqat mövzusunun aid olduğu elmi problemin adı</i>	Qaraciyər transplantasiyası
<i>Qeydiyyat alındığı Elmi Şuranın adı</i>	
<i>Qeydiyyat tarixi</i>	
<i>Etika Komissiyasının qərarı</i>	
<i>İxtisas şifri</i>	3213.01
<i>İxtisasın adı</i>	Cərrahlıq
<i>İcarçının statusu</i>	Doktorant
<i>İcraçı</i>	İsazadə Elvin Mahir oğlu
<i>Təvəllüdü</i>	16.06.1989
<i>Cinsi</i>	Kişi
<i>İş yeri və vəzifəsi</i>	Azərbaycan Tibb Universiteti I cərrahi xəstəliklər kafedrası Baş laborant
<i>Əlaqə</i>	elvin.isazade@hotmail.com
<i>Elmi rəhbər</i>	AMEA-nın müxbir üzvi, Tibb elmləri doktoru, professor Bayramov Nuru Yusif oğlu ATU-nun I Cərrahi xəstəliklər kafedrasının müdiri nurubay2006@yahoo.com
<i>Elmi məsləhətçi</i>	Erasmus Universitetinin Tibb Mərkəzi Transplantasiya institutunun bas elmi işçisi, tibb elmləri üzrə fəlsəfə doktoru, Ruslan Aydın oğlu Məmmədov

	r.mammadov@erasmusmc.nl
Sponsor	Yoxdur
Tədiqiatın yerinə yetiriləcəyi yerli təşkilat	Azərbaycan Tibb Universitetinin Tədris Cərrahiyyə Klinikası
Tədiqiatın yerinə yetiriləcəyi xarici təşkilat (lar)	Türkiyə Cumhuriyyəti Malatya şəhəri, İnönü Universiteti Qaraciyər nəqli institutu
Şəhər və il	Bakı 2024
Koordinasiya şurasına ilkin və sonrakı müraciət tarixi	
AMEA qeydiyyat nömrəsi	
Qeydiyyat tarixi	
Maraqların toqquşması	Yoxdur

TƏDQİQATIN MƏZMUNU

<i>İşin adı</i>	Ortotopik qaraciyər transplantasiyası zamanı yaranan biliar fəsadların bəzi risk faktorlarının müəyyənləşdirilməsi və anastomoz texnikasının optimallaşdırılması.
<i>Problem</i>	Qaraciyər transplantasiyasından sonra biliar fəsadların meydana gəlməsi klinikada ciddi çətinliklər yaradır. Bu fəsadların profilaktikası, erkən diaqnozu və müalicəsi aktualdır.
<i>Məqsəd</i>	Ortotopik qaraciyər transplantasiyası zamanı yaranan biliar fəsadların risk faktorlarını müəyyənləşdirmək və bu fəsadların qarşısını almaq üçün biliar anastomoz texnikalarının optimallaşdırılmasıdır.
<i>Obyekt və müdaxilələr – (xəstə qrupları və müdaxilələr/proseduralar)</i>	Qaraciyər transplantasiyası keçirmiş və biliar fəsadı olan və olmayan xəstələr. Canlı vericili qaraciyər transplantasiyası zamanı tətbiq edilən müxtəlif biliar anastomoz texnikaları.
<i>Əsas qiymətləndirmə kriteriyası və onun ölçmə metodu</i>	Biliar fəsadların meydana gəlmə tezliyi; görüntüləmə metodları ilə qiymətləndirilmə (USM, CT, MRCP).
<i>Əlavə qiymətləndirmə kriteriyaları və onların ölçmə metodları</i>	Qaraciyərin funksional göstəriciləri (ALT, AST, bilirubin səviyyələri). Laborator analizlər və biliar yolların vəziyyəti (xolestatik enzimlər).
<i>Açar sözlər</i>	Qaraciyər transplantasiyası, biliar fəsadlar, anastomoz texnikaları, biliar sızma, striktura, risk faktorları.
<i>Obyektinə görə işin növü</i>	Kliniki tədqiqat.
<i>Məqsədinə görə işin növü</i>	Profilaktik, mualicevi və diaqnostik metodların inkişafı.
<i>Vaxta görə işin növü</i>	Uzunmüddətli tədqiqat.
<i>Klinik tədqiqatın modeli</i>	Retrospektiv-prospektiv, kohort tədqiqat.
<i>Obyekt – xəstələr (material)</i>	Qaraciyər transplantasiyası olunmuş 120 şəxs tədqiqata alınacaqdır.
<i>Daxil etmə kriteriyaları</i>	- yaşı 15-dən yuxarı olan xəstələr - qaraciyər transplantasiyasını keçirmiş xəstələr
<i>Çıxarma kriteriyaları</i>	- yaşı 15-dən az olan xəstələr - transplantasiyaya səbəb birincili biliar patologiya olan xəstələr - transplantasiyadan əvvəl biliar yollarının drenajedicisi prosedurlarını keçirmiş xəstələr
<i>Randomizasiya üsulu</i>	Strukturlaşdırılmış kohortlara randomizasiya.

Müdaxilənin növü	Biliar anastomoz texnikalarının müxtəlif tipləri.
Müdaxilənin açıqlaması	Bilir fəsadların qarşısını almaq üçün tətbiq edilən anastomoz texnikalarının klinik səmərəliliyini qiymətləndirmək məqsədi ilə müqayisə.
Statistik və riyazi işləmlər	1. Parametrik statistik işləmə – Tədqiqatın nəticələrinin statistik təhlili üçün GraphPad Prism və SPSS proqramları istifadə ediləcəkdir. 2. Deskriptiv statistika: Qrup məlumatlarının ümumi təsviri (ortalama, median, standart səhv və s.) 3. İki qrup arasında müqayisə: T-test və ya ANOVA testi istifadə ediləcəkdir. 4. Risk faktorlarının təhlili: Logistik reqressiya modeli və Cox reqressiya analizi ilə risk faktorları müəyyən ediləcəkdir.
Aktuallığı	Ortotopik qaraciyər transplantasiyası, son mərhələ qaraciyər xəstəlikləri üçün yeganə effektiv müalicə üsulu olaraq qalır, lakin transplantasiya sonrası biliar fəsadlar hələ də ciddi tibbi problemlər yaradır. Bu fəsadlar, xüsusilə öd yolları ilə əlaqəli çətinliklər, transplantasiya sonrası erkən və gecikmiş ağırlaşmaların yaranmasına səbəb ola bilər. Fəsadların etioloji amilləri hələ tam aydınlaşmamışdır və bu sahədə daha çox tədqiqat aparılmasına ehtiyac vardır. Tədqiqatın aktual olması, biliar fəsadların yaranmasında müxtəlif texniki və xəstə spesifik faktorların rolunun daha ətraflı öyrənilməsinin vacibliyidir.
Vəzifələr	1. Qaraciyər transplantasiyasından sonra baş verən biliar fəsadların xüsusiyyətlərini və rastgəlmə tezliyini araşdırmaq. 2. Müxtəlif biliar anastomoz texnikalarının biliar fəsadların yaranmasında rolunu müqayisə etmək. 3. Biliar fəsadların yaranmasında texniki və xəstə spesifik faktorları, o cümlədən yaş, əsas xəstəliyin tipi və transplantasiya öncəsi qaraciyər funksiyası kimi faktorları müəyyənləşdirmək. 4. Biliar anastomozların cərrahi keyfiyyətinə təsir edən əməliyyat müddəti, komorbid xəstəliklər risk faktorları kimi təsirini öyrənmək.

	5. Canlı vericili qaraciyər transplantasiyası zamanı yeni biliar anastomoz texnikalarının effektivliyini qiymətləndirmək və ən optimal texnikanı seçmək.
Orijinallıq (yeniliyi)	1. Canlı vericili qaraciyər transplantasiyası zamanı biliar fəsadların yaranmasına səbəb olan risk faktorları müəyyən ediləcək. 2. Müxtəlif biliar anastomoz texnikalarının effektivliyi müqayisə edilərək, optimal rekonstruktiv üsul təyin ediləcək. 3. Transplantasiya sonrası biliar fəsadların erkən diaqnostikası və müalicəsi üçün yeni bir klinik yanaşma inkişaf etdiriləcək və praktiki göstəricilər təqdim ediləcək.
Gözlənilən nəticələr və onların elmi-praktik əhəmiyyəti	1. Alınan nəticələrə əsaslanaraq, transplantasiya sonrası biliar anastomozların yaranma tezliyi minimuma endiriləcək və fəsadların effektiv idarə edilməsi təmin ediləcək. 2. Canlı vericili qaraciyər transplantasiyası zamanı tətbiq olunan optimal biliar anastomoz texnikası, xəstələrin əməliyyat sonrası həyat keyfiyyətini artıracaq və uzunmüddətli sağ qalma nisbətini yüksəldəcək. 3. Yeni tədqiqat nəticələri, transplantasiya sonrası ağırlaşmaların idarə olunmasını təkmilləşdirərək, səhiyyə sistemində klinik nəticələrin daha effektiv nəzarətini təmin edəcək.
Maddi və texniki imkanlar	İşin bir hissəsi Erasmus Universitetində aparılacaqdır.
Tədqiqatın yerinə yetiriləcəyi yer	ATU I-ci cərrahi xəstəliklər kafedrası, Türkiyə Cumhuriyyəti Malatya şəhəri, İnönü Universiteti Qaraciyər nəqli institutu, Erasmus Universiteti,
İşə başlama vaxtı	2023-cü ilin IV kvartalı.
İşin bitirmə vaxtı	2026-cı ilin III kvartalı.
İşin müddəti	3 il
İşin mərhələləri	1-ci mərhələ (2023, IV kvartal - 2024, III kvartal): - Ədəbiyyat mənbələrinin toplanması. - Müayinə üsullarının öyrənilməsi və tətbiqi. - Müayinə qruplarının formalaşdırılması və müxtəlif qiymətləndirmələr. 2-ci mərhələ (2024, IV kvartal - 2025, III kvartal):

	- Xəstə qruplarında müayinələrin aparılması və postoperativ izlənməsi. - Alınmış nəticələrin təhlili (GraphPad Prism ilə statistik təhlil). - Elmi məqalələrin yazılması və nəşri. 3-cü mərhələ (2025, IV kvartal - 2026, III kvartal): - Dissertasiya işinin yekunlaşdırılması. - ATU cərrahi xəstəliklər kafedrasının iclasında dissertasiyanın müzakirəsi. Dissertasiyanın Elmi Şuraya müdafiə üçün təqdim edilməsi.
Ədəbiyyat	1. Deng, Y., et al. (2020). "Risk factors for biliary complications after liver transplantation: A systematic review and meta-analysis." <i>Journal of Hepatology</i>, 73(5), 1090-1098. [doi:10.1016/j.jhep.2020.07.016] 2. Gupta, S., et al. (2021). "A comparative study of biliary complications in liver transplantation with living and deceased donors." <i>Transplantation Proceedings</i>, 53(2), 559-564. [doi:10.1016/j.transproceed.2020.11.037] 3. Schmidt, M., et al. (2021). "Minimally invasive techniques in biliary reconstruction after liver transplantation." <i>Journal of Surgical Research</i>, 263, 52-58. doi:10.1016/j.jss.2021.06.036] 4. Al-Busafi, S. A., et al. (2022). "Biliary complications after liver transplantation: Etiology, diagnosis, and management." <i>World Journal of Hepatology</i>, 14(8), 980-991. [doi:10.4254/wjh.v14.i8.980] 5. López-Torres, E., et al. (2023). "Effectiveness of early detection and intervention on biliary complications post-liver transplantation." <i>Transplantation International</i>, 36(1), 100-107. [doi:10.1111/tri.13849]
Tədqiqatın hazırkı vəziyyəti	Bu mövzu üzərində daha çox tədqiqat aparılmasına ehtiyac var.
İşlə əlaqədar çap olunan məqalələr	0

Abstrakt (Azərbaycanca)	
İşin adı:	Ortotopik qaraciyər transplantasiyası zamanı yaranan biliar fəsadların bəzi risk faktorlarının müəyyənləşdirilməsi və anastomoz texnikasının optimallaşdırılması.
Problem:	Qaraciyər transplantasiyasından sonra biliar fəsadların yaranması klinikada ciddi çətinliklərə səbəb olur. Bu fəsadların profilaktikası, erkən diaqnozu və müalicəsi təcili həll edilməli olan aktual klinik problemlərdir.
Məqsəd:	Bu tədqiqatın məqsədi ortotopik qaraciyər transplantasiyası zamanı yaranan biliar fəsadların risk faktorlarını müəyyənləşdirmək və bu fəsadların qarşısını almaq məqsədilə biliar anastomoz texnikalarının optimallaşdırılmasıdır.
Material və metodlar:	Tədqiqat, ortotopik qaraciyər transplantasiyası keçirmiş xəstələr üzərində aparılacaqdır. Xəstələr biliar fəsadların mövcudluğuna və tətbiq edilən cərrahi texnikalara əsasən müxtəlif qruplara bölünəcəkdir. Biliar fəsadların rastgəlmə tezliyi görüntülmə metodları (USM, CT, MRCP) ilə qiymətləndiriləcək və qaraciyər funksiyasının göstəriciləri (ALT, AST, bilirubin səviyyələri) analiz ediləcəkdir.
Əsas qiymətləndirmə kriteriyaları:	Biliar fəsadların yaranma tezliyi və görüntülmə metodları vasitəsilə təsdiqlənmiş dərəcəsi.
Əlavə qiymətləndirmə kriteriyaları:	Qaraciyər funksiyasının göstəriciləri (ALT, AST, bilirubin səviyyələri), xolestatik enzimlər və biliar yolların vəziyyəti.
Açar sözlər:	Qaraciyər transplantasiyası, biliar fəsadlar, anastomoz texnikaları, biliar sızma, striktura, risk faktorları.
İşin növü və dizaynı:	Kliniki tədqiqat, kohort əsaslı dizayn.
Abstract (in english)	
Name of study:	Determination of certain risk factors of biliary complications in orthotopic liver transplantation and optimization of anastomosis techniques.
Background:	The emergence of biliary complications post-liver transplantation poses serious clinical challenges. Prevention, early diagnosis, and treatment of these complications remain relevant clinical issues.

Objective:	To determine risk factors of biliary complications in orthotopic liver transplantation and optimize biliary anastomosis techniques for their prevention.
Material and methods (patient groups and interventions):	Patients undergoing orthotopic liver transplantation, divided based on biliary complication incidence and surgical techniques used.
Primary outcome:	Incidence of biliary complications assessed via imaging techniques (USM, CT, MRCP).
Secondary outcome:	Liver function indicators (ALT, AST, bilirubin levels), cholestatic enzymes, and biliary tract assessment.
Key words:	Liver transplantation, biliary complications, anastomosis techniques, biliary leakage, stricture, risk factors.
Study type and design:	Clinical study, cohort-based.

1. Adında dəyişiklik lazımdır
2. Hansı risq amilləri araşdırılacaq
3. Hansı cərrahi texnikalar araşdırılacaq